

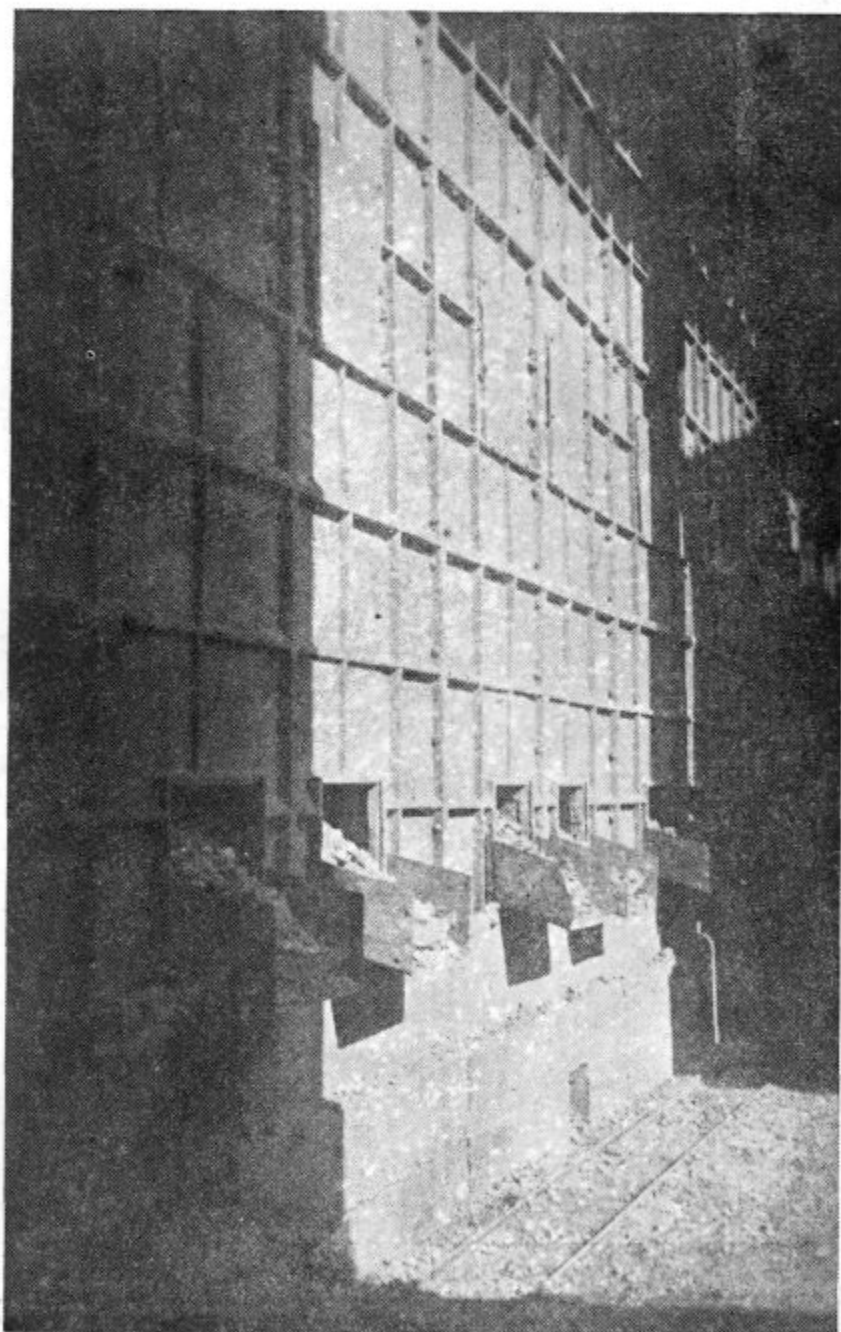
Idrijski razgledi

IX. LETNIK

ŠTEVILKA 1

31. MARCA

1 9 6 4

Sedaj pa podirajo tudi čistiljive jaškove peči

P 489/9.1964

P 1187/1964

Izdaja Mestni muzej v Idriji — Uredniški odbor: Lado Božič, Franc Bezeljak, Zinka Turk, Talči Božič, Anica Munda, Cveto Prelovec, inž. Ivan Gantar, Slavko Poljansek. Odgovorni urednik Srečko Logar. Izhaja vsake tri mesece. Celoletna naročnina 200 din, za inzermstvo 300 lin. Naslov: Idrijski razgledi, poštni predal 11, telefon: Idrija 35, tekoči račun pri Narodni banki Idrija št. 608-13/603-14, telegrami: Idrija muzej. Tiska tiskarna Casopisno založniškega podjetja »Primorski tisk« Koper

UMRL JE TOMO BREJC

Cerkljanske rojake in celotno slovensko javnost je težko presunila vest, da je 3. februarja umrl v Ljubljani revolucionar Tomo Brejc. Poznali so ga vsi starejši ljudje v naši občini posebno iz narodnoosvobodilne borbe, mladina pa ga je poznala kot visokega povojnega funkcionarja, saj je še vedno rad prihajal v naše kraje, katerim je tudi posvečal vso pozornost posebno pri gospodarskem razvoju.

Njegova življenjska pot se je začela leta 1904 v rudarski družini v Novakih pri Cerknem. S težkimi problemi našega proletariata se je torej seznanil že v mladih letih in ti so mu pokazali pot v komunistične vrste. Tesne razmere pod italijansko okupacijo in preozek krog za njegovo revolucionarno dejavnost so ga kmalu odpeljale iz domovine najprej na Koroško in dalje po nekdanji Avstriji na Dunaj. Delo v Komunistični partiji Jugoslavije pa ga je kmalu privedlo nazaj v Slovenijo. Njegovo revolucionarno delo, ki pa ga je razvil z vso svojo dejavnostjo in požrtvovalnostjo, je imelo za posledico njegovo aretacijo in z mnogimi drugimi sodelavci je okusil težko robijo v Sremski Mitrovici. Takratni jugoslovanski oblasti pa je bilo njegovo delo vse preveč nevarno, zato so ga izgnali in po skrivnih poteh je prišel celo v Francijo, kjer je nadaljeval s politično aktivnostjo ter vzdrževal najtesnejše stike z revolucionarji v domovini.

Ko se je pri nas začela borba za osvoboditev, je bil Tomo Brejc pripravljen, da prevzame tudi najtežje naloge. Partija mu je poverila organizacijo vstaje na Gorenjskem in Primorskem. Tako se je začela težka pot revolucionarja-borca. Že leta 1941 je bil član pokrajinskega komiteja KPS za Gorenjsko, naslednje leto pa že sekretar pokrajinskega komiteja za Slovensko Primorje. Vmes je še poizkusil grenak kruh v italijanskih zaporih, vendar se je rešil in leta 1944 je že zopet prevzel vse odgovorne funkcije na Primorskem.

Po osvoboditvi je bil najprej vodilni funkcionar in organizator našega povojnega sindikalnega gibanja, direktor socialnega zavarovanja, republiški in kasneje tudi zvezni poslanec, minister v vladi LR Slovenije. Zelo plodno je deloval tudi kot publicist, saj je bil nekaj časa urednik »Ljudske pravice« in »Rodne grude«, njegove članke in razprave pa smo lahko zasledili v vseh vodilnih časopisih in revijah. Bil je tudi nositelj spomenice iz leta 1941.

Prerana smrt ga je kruto iztrgala iz še vedno plodnega delovanja, kar sta pokazala tudi njegov državni pogreb in številni izrazi sožalja naših najvišjih državnih funkcionarjev. Njegovi rojaki ga bodo ohranili v trajnem spominu. Njegov spomin bo ohranjen tudi v skladu »Toma Brejca«, ki je bil ustanovljen takoj po njegovi smrti po družbeno političnih organizacijah terena Poljane v občini Ljubljana-Center.

S.

Komunalne gradnje v Idriji

Konec leta 1963 je razpisal občinski odbor SZDL v Idriji posebno anketo, s katero je želel izvedeti za mnenje idrijskih občanov o prioriteti raznih gradenj v mestu. Na anketo je odgovorilo 668 občanov. Izid ankete je naslednji:

1. javna kopalnica	348 ali 52 %
2. vodovod	170 „ 25 %
3. pekarna	147 „ 22 %
4. otroški vrtec	121 „ 18 %
5. avtobusna postaja	115 „ 17 %
6. javno stranišče	107 „ 16 %
7. kopalni bazen	73 „ 11 %
8. mrliška veža	61 „ 9 %
9. kulturni dom	60 „ 9 %
10. telovadni dom	40 „ 6 %
11. nova šola	20 „ 3 %

Že bežen pogled na te številke nam jasno pove, da so občani dali prednost vsem tistim objektom, ki so nujno potrebni za redno življenje današnjega človeka in da je naše mesto kljub navideznemu velikemu bogastvu, ki naj bi izviralo iz našega rudnika, v komunalni gradnji še zelo zaostalo. Občani so torej odgovarjali trezno in s premislekom, brez sentimentalnosti. Najbolj pa nas prese-neča, da sta na primer telovadni in kulturni dom dobila zelo malo glasov, kar nam tudi pove, da mladina ni sodelovala posebno aktivno pri tej prvi anketi.

Prav v zvezi s to anketo smo zaprosili predsednika občine Janeza Dolenca za nekatera pojasnila, ki jih je strnil v naslednjih vrsticah.

Uredništvo

Mislím, da je bila anketa, ki jo je razpisal občinski odbor SZDL Idrija, zelo koristna. Čeprav vsi vemo, da je prioriteta lista, ki izhaja iz te ankete, neobvezna pri usmerjanju nadaljnjih investicij, nam vsekakor daje splošno oceno in potrebe po objektih, ki jih naši občani najobčutneje pogrešajo. Del objektov, ki so bili v anketi, danes že gradimo.

Čeprav je vrstni red oziroma prioriteto mesto pri nekaterih pomaknjeno nekoliko nazaj, z začetnimi objekti ne moremo prenehati, ker bi povzročili znatno gospodarsko škodo. Od anketiranih objektov sedaj gradimo otroški vrtec in avtobusno postajo z javnim straniščem. Menjimo, da je bil že dose-danji posluš organov, ki so usmerjali komunalno gradnjo, pravilen. Oba objekta bosta končana v letošnjem letu in lahko iz seznama teh neodložljivih potreb črtamo tri zahtevke oziroma tri želje naših meščanov. Veliko je kritike in prigovorov o lokaciji otroškega vrtca, češ da ni v centru mesta in da bodo otroci na poti v vrtec izpostavljeni vsem nevarnostim prometa. Sedanji objekt bo vsekakor lahko sprejel le dobro polovico predvidenih otrok, zato je že v samem elaboratu rečeno, da je za celotno otroško varstvo na področju mesta potreben še en objekt, ki bi ga zgradili nekoliko kasneje ne-ke v gornjem delu mesta.

Najbolj zaželen objekt je vsekakor kopalnica in iz ankete je razvidno, da ji je dati vso prednost. Projekti zanjo so v izdelavi. Ker je to eden od sestavnih objektov vseh gradenj na »Lenštat«¹, bosta verjetno potreba kakor tudi smotrna gradnja pokazali, da se istočasno ali pa brez premora pripravimo tudi na gradnjo letnega kopališča in telovadnice. Čeprav sta ta dva objekta po oceni meščanov nekoliko zadaj, posebno telovadnica, menimo, da sta iz zdravstvenih razlogov nujno potrebna. O teh objektih, ki naj bi jih začeli graditi že v letošnjem letu, bomo razpravljali na zborih volivcev, ko bomo obravnavali družbeni plan za leto 1964 in kasneje tudi pri razpravi o perspektivnem sedemletnem planu, v katerega bo treba vključiti prav vse objekte, ki so bili zastavljeni v anketi. Mislím, da sem s tem, ko sem navedel začetek gradnje vseh objektov na »Lenštat«¹, odprl oziroma rešil vprašanje spet nadaljnjih treh objektov, ki so za nas vse, posebno pa za mladino, izredno pomembni in potrebni. S pričetkom gradnje teh objektov bi bila tudi angažirana vsa sredstva, ki se bodo stekala v ta namen, za dobo najmanj treh let vnaprej. Če bo torej odločitev meščanov taka, vemo, kaj bo novega na tem področju. Seveda bomo vzporedno s tem iz rednih sredstev komunalnega sklada morali nadaljevati gradnjo vodovoda, ki je zelo pereč problem, posebno v zadnjem času. Ostala sta nam še dva zelo pomembna in težko pričakovana objekta, to je kulturni dom in pekarna. Za

ta objekta bomo v letošnjem letu skušali urediti vso investicijsko dokumentacijo in bi ju v prihodnjih dveh letih s pomočjo kreditov pričeli graditi. Zelo težko je vprašanje zgradbe rudniškega skladišča, ker se želje in koncepcije interesentov stalno menjavajo. Vsem nam pa mora biti jasno, da je ta objekt potreben ureditve, če mu je že usojeno, da

mora obstajati zaradi svoje zgodovinske vrednosti.

Izven naših možnosti pa so vsekakor vsi objekti šolstva, ki zahtevajo izredno visoka finančna sredstva. Reševati jih bo treba s pomočjo dolgoletnih kreditov, za katere pa niso najvišji forumi dali svojih pristankov in tudi ne jasnih perspektiv.

IDRIJSKI JAMARSKI KLUB V LETU 1963 IN 1964

JOŽE ČAR

Leto 1962 je bilo zelo pomembno za razvoj speleologije v Sloveniji. Po večletnih željah je prišlo do združitve vseh slovenskih jamarskih društev ter podružnic v centralnem Društvu za raziskovanje jam Slovenije. Nižja organizacijska oblika pa so enakopravni klubi, ki jih je v Sloveniji že kar lepo število. Centralno društvo ima predvsem nalogo koordinirati delo vseh klubov, pomagati jim materialno in strokovno ter organizirati večje vseslovenske ali celo zvezne akcije. Deloma so bile sprejete tudi nove smernice za delo klubov. Želeti je, da bi poleg strokovnih proučevanj našega krasa skrbeli tudi za popularizacijo jamarstva v rekreacijskem in turističnem smislu. Koliko se bodo te želje izpolnile, je seveda vprašanje. Prepričan sem, da bodo oblike dela odvisne predvsem od vsakega posameznega jamarja, kajti vsakdo hodi na teren zaradi lastne notranje potrebe.

Poročilo o delu našega jamarskega kluba v letu 1962 bi lahko zaključil v nekaj stavkih. Ker pa je naš klub kljub skorajda nepremagljivim finančnim in kadrovskim problemom še vedno vztrajno delal, je vendarle treba spregovoriti o njem nekaj besed.

Poleg opazovanja našega Divjega jezera — o tem smo že poročali — smo vztrajno opazovali vsak pojav v dolini Nikave. Odkritosrčno povedano, je Nikava zakladnica najrazličnejših kraških pojavov in to na zelo majhnem ozemlju. To je pravi šolski primer! V razdalji kakih 200 m najdete tipično kraško brezno, star bruhalnik z velikim pododom, v strugi opazite aktivni požiralnik, vrsto bruhalnikov ter končno tudi aktivno ali pa periodično jamo z vodnim sifonom. Nič

manj niso zanimivi tudi hidrološki problemi, ki dobivajo tu širši značaj. Temu je vzrok predvsem nepropustna eocenska podlaga, ki je že na več krajih pogledala izpod propustnih krednih apnencev. Sicer pa bomo morali o Nikavi kdaj pozneje še poročati.

Pomembni sta bili tudi fotoekskurziji v Ravensko jamo ter Golobejo jamo. Tako je napravil naš odlični jamski fotograf Jelko Podobnik poleg črnobelih tudi za celo predavanje odličnih barvnih posnetkov. Da zahteva tudi to delo precejšnjo mero truda in potrpežljivosti, ve vsakdo, ki se je že srečal s fotografijo v tako nenavadnem okolju.

Terensko delo smo začeli leta 1962 v okolici Hotedršice in sicer v Tomažinovem breznu, kat. št. 266. To preko 400 m dolgo vodno jamo so prvič raziskali že člani Inštituta za raziskovanje krasa iz Postojne leta 1958. V njem smo našli še več novih rogov, ker smo ga obiskali v času suše. Ustavil pa nas je neprehoden tolmun, ki bi ga bili lahko premagali samo s čolnom.

Pravo nasprotje tej veliki in zanimivi jami so štirje objekti, ki smo jih izmerili v okolici Šebalka pri Godoviču. Jama na Ponikvah, kat. št. 2421, Brezno pri Mrzlici, kat. št. 2423 in jama pri Mrzlici, kat. št. 2424, so manjši objekti in nobeden ne doseže 30 m. Zanimivejša je 45,5 metrov dolga, nizka, a zelo široka Mrzlica, kat. št. 2422. Jama je v celoti nastala v leziki. Prvi vhod se odpira pod manjšo steno, drugi vhod pa je 5 metrov globoko navpično brezno, ki je nastalo s pododom na mestu, kjer je voda strop toliko naglodala, da se je zrušil zaradi lastne teže. Sicer pa teren desno od ceste Godovič—Ho-

tedršica še zelo slabo poznamo in močno nas zanima, kaj vse bomo še odkrili. Verjetno skriva narava tu še marsikaj. Čez ta teren poteka znamenita idrijska prelomnica, tako da so tektonske razmere zelo ugodne tudi za razvoj brezen večjih dimenzij.

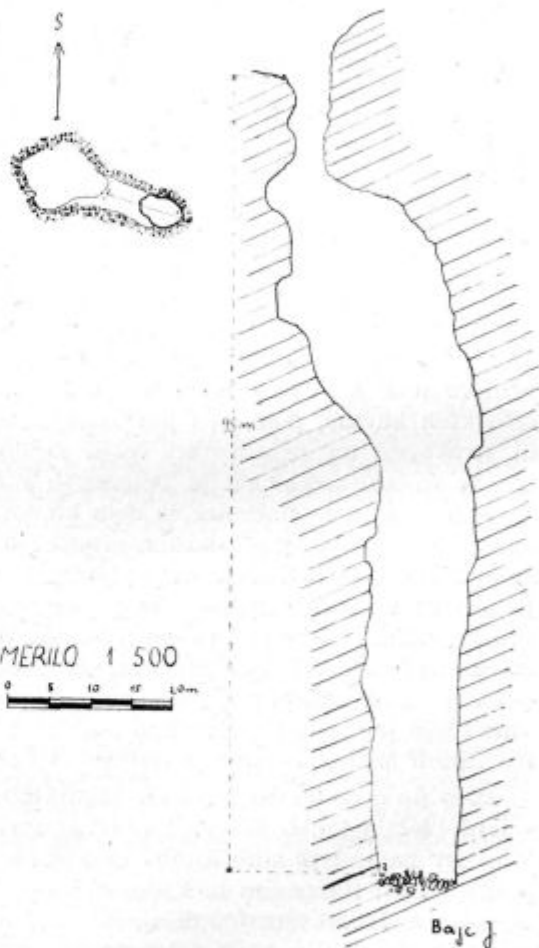
Če z delom v letu 1962 nismo bili povsem zadovoljni, pa je začela v letu 1963 raziskave na terenu mlajša generacija naših jamarjev in rezultat je 20 novo raziskanih jam. Le malo je bilo tako uspešnih let, kot je bilo lansko.

Ostati moramo še nekaj časa v okolici Godoviča in pogledali bomo v Ivanje doline, na katere nas je opozoril dr. Roman Savnik iz Postojne. Tu smo raziskali dva doslej še neznana brezna ter obiskali že leta 1958 raziskano in bogato zasigano Mrzarjevo brezno, kat. št. 1871. Našli smo več desetih novih rorov, vendar jih nismo utegnili izmeriti. Novi brezni pa sta 20 metrov globoko Tomažinovo brezno v Veliki senožeti, naša kat. št. 142, ter Veliko brezno v Veliki senožeti, naša kat. št. 143, ki predstavljata svojstven podzemski svet. Zadnje spada brez dvoma med naša najlepša brezna. Neznaten vhod ne kaže, da skriva v sebi toliko nenavadnih stvari. Začetni krajši rov se spusti 30 metrov navpično v 18 krat 20 metrov veliko dvorano. Od tu se še v dveh manjših stopnjah spusti do globine 70 metrov, kjer se konča v veliki dvorani z ogromnimi podornimi bloki. Kar tesno nam je bilo pri srcu, ko smo z občutkom neznatnosti stali pod mogočno stavbo podornega kamenja in poizkušali s sojem karbidovke osvetliti strop 20 metrov nad nami. Poleg svoje divjosti nas je jama pri spuščanju v globino presenetila z nenavnimi in mogočnimi kapniškimi in sigastimi tvorbami. Poleg tega pa smo prvič na našem ozemlju odkrili tudi zelo lepo razvite jamske bisere, ki jih izoblikuje s stropa kapljajoča voda. Iz prvega jezerca se voda pretaka v slapu v drugo jezerce, tu izgine in se ponovno pokaže na dnu v čez meter globokem romantičnem tolmunu. Resnično škoda, da je brezno dostopno le izvežbanim jamarjem. Tako težko dosežena lepota podzemlja je pač naše edino, toda bogato plačilo.

Na našem klasičnem kraškem svetu okrog Koševnika smo lani raziskali več manjših tektonskih razpok ter v njihovih lezikah razširjenih brezen in jam. Manjših dimenzij so Leskovcovo brezno, kat. št. 2493, Brezno na Preski, kat. št. 2498, Gregovo brezno, kat. št.

2499, nato Brezno na križišču, kat. št. 2492, Konjsko brezno, naša kat. št. 145, ter Jama na Brinovem griču, kat. št. 2451. Zanimivejša je Jama v Votlem brdu, kat. št. 2452. Krajši rov povezuje dve vrtači tako, da tvori vmesni ostanek stropa lep naravni most. Podobnih naravnih mostov imamo na Črnovrški planoti več. V bližini omenjenih jam leži 60 me-

BREZNO NA PEVCU

trov globoko Brezno pod Brinovim gričem. O tem objektu še ni nastavljen zapisnik.

Tako lepo razvitih vrtač, kot smo jih opazili na ozemlju med Koševnikom in francosko cesto, ni nikjer drugod v okolici Idrije. Teren je težko prehodan in nepregleden, zato je lokacija posameznih objektov zelo težka. Močno smo se trudili, da ne bi prišlo kdaj pozneje do zmede in bi že izmerjene objekte

ponovno merili, zato smo vse jame zaznamovali pri vходу z minijem. Le pri dveh brezni (Brezno pri treh vrtačah I in Brezno pri treh vrtačah II, naša kat. št. 155 odnosno 156), se ni bati, da bi ju ponovno merili. Vhoda se odpirata v nizu treh zelo globokih vrtač. Prvo je 25 metrov globoko, v drugega pa nismo mogli prodreti zaradi izredno ozkega vhoda. Verjetno je globoko preko 30 metrov.

Vsi omenjeni objekti, kakor tudi 28-metrška Mala pečina nad Črnim vrhom ter 14-metrška Ajharjevo brezno, kat. št. 2446, in 7 metrov globoko Brezno s tremi vhodi, kat. št. 2434, v Idrijskem logu niso nič posebnege. Kot celota pa kažejo na zanimivo dejstvo, da se na terenu, ki gravitira proti Idriji, javljajo večje jame in globlja brezna kakor na drugi strani, ki gravitira proti Zali. Zanimivo bi bilo tudi določiti hidrogeografsko lego objektov med Koševnikom in francosko cesto. Geološke razmere kažejo na to, da so tudi to zbiralniki, ki oddajajo vodo proti Idriji. V naslednjih letih se bo verjetno pokazala tudi rešitev tega zanimivega problema.

Na drugi strani ceste Koševnik—Idrija pa smo raziskali in izmerili dva večja objekta: že dolgo znana jama Mohoričev hram z zelo nizko kat. št. 157 leži kakih 150 m od ceste v močno razdrapanem in poraslem svetu na dnu večje vrtače. Okolica in vhod kažeta, da je bila nekoč aktiven požiralnik. Sprednji del je voda razširila v manjši razpoki, srednji del pa po leziki ter jasno vidni drsnici. Na koncu ji je razgibana tektonika dala osnovo za razčlenjen rov. Konča se po 65 metrih z zasutjem drobnejšega materiala, ki ga je voda deloma že obdelala. Preperela siga na steni pa kaže na to, da je jama že precej stara. Kot se vidi na prvi pogled, jama ni nič posebnega. Pred časom pa je v njej odkril znanstveni sodelavec Inštituta za raziskovanja krasa biolog Egon Pretner večje število zanimivih jamskih hroščev. Med njimi nekaj zelo redkih. Lepo zbirko teh hroščev si lahko ogledate tudi v speleološkem oddelku našega muzeja.

Tudi drugi objekt je zelo zanimiv. To je kar 95 metrov globoko, skoraj navpično Brezno na Pevcu, kat. št. 2491. S svojo globino se uvršča v lestvico najglobljih brezen, pri nas pa na drugo mesto takoj za 336 metrov globokim Habečkovim breznom. Kdor še ni poskusil zahtevne jamske plezarije, si le težko predstavlja, koliko volje, vztrajnosti in napa je potrebno za tako globoko brez-

no. Raziskava pa je bila toliko težavnejša, ker jamarji niso imeli s seboj niti dovolj lestvic in vrvi. Zadnjih 5 metrov so namreč raziskali tako, da so najlažjega jamarja navezali samo na vrv ter ga spustili na dno, kar je vsekakor preveč tvegano in nedovoljeno dejanje in so jih za trud potem še slišali od vodje kluba. Nujno in predpisano je namreč posebno pri tako globokih brezni dvojno varovanje. Kljub temu pa imamo raziskavo Brezna na Pevcu za naš največji lanski uspeh.

Verjetno marsikoga zanima, kako nastane tako globoko brezno. To se lepo vidi tudi iz priloženega tlorisa in narisa brezna. Že na površini smo zasledovali dobro vidno močnejšo tektonsko prelomnico z značilno dinarsko smerjo SZ-JV, ki sega zelo globoko. Zaradi tektonskih premikov so bili apneni skladi ob prelomnici močno zdrobljeni in voda ni imela posebno težkega dela ter je kaj hitro preglodala dobro topne apnenice do globine 95 metrov.

Nikakor ne smem pozabiti ekskurzije v Idršek. Mislili smo, da bomo po pripovedovanju ljudi našli na tem terenu več zanimivih objektov, toda kasijski dolomiti niso primerni za razvoj kraških pojavov. Izmerili smo Gnezdovo brezno, naša kat. št. 152, ki je globoko okoli 20 metrov ter 10 metrov globoko Malo Gnezdovo brezno.

Z dvodnevno ekskurzijo 7. in 8. decembra lani pa je naš klub proslavil skromen a pomemben jubilej. Raziskali smo že 150. jamo na našem ozemlju. To častno katastrsko številko nosi okoli 250 metrov dolga in zelo lepa vodna jama Bele vode v Sp. Trebuši. Podrobneje bomo o njej še poročali, ko bo obdelan ves material. Pri delu se nam je pridružilo tudi 5 jamarjev iz Postojne, kar je še posebno razveseljivo.

Na koncu naj poudarim, da so bile vse omenjene raziskave opravljene z nezadostno in slabo opremo, ki je povrhu še vsa izposojena. Zanimivo je, da noben klub v Sloveniji nima tako resnih finančnih in materialnih težav. Nikakor še nismo naleteli na osnovno razumevanje, da opravljajo naši jamarji veliko in tvegano znanstveno delo, ki bo imelo že v bližnji bodočnosti tudi svoj praktični pomen. In vendar je naš proračun zelo skromen. Želimo si samo najnujnejšo opremo, ki bi nam olajšala težke in tvegane spuste tudi v večje globine. V naših jamarjih je še vedno mnogo dobre volje in načrtov za nadaljnje delo.

v Idriji

(Paberkovanje)

PRED POL STOLETJEM je začela idrijska lokalna organizacija izdajati časopis »Naprej!« Ker je to napravila brez dovoljenja izvršnega odbora JSDS, so jo skupaj s časopisom izključili iz stranke.

Odrpito pa je ostalo vprašanje strokovne (sindikalne) organizacije. Anton Kristan in ostali voditelji idrijske politične organizacije niso imeli nobenega razloga, da bi tudi tu povzročili razcep. Med idrijskim proletariatom je bil zelo razvit čut mednarodne solidarnosti in zato bi eventualna izključitev iz strokovne organizacije povzročila Antonu Kristanu večje težave, kot mu jih je razcep na političnem področju. V novembru 1903 se je situacija namreč zelo zaostрила. Takrat so v Zagorju na konferenci Unije rudarjev ostali delegati onemogočili Antonu Kristanu in drugim idrijskim delegatom, da bi govorili. Zato so Idrižčani iz protesta zapustili zborovanje. Zanimivo je, da je takrat v Zagorju z neuradnim nastopom skušal zmanjšati napetost Čobal, ki je kasneje prišel tudi v Idrijo, vse »prenesel« in tako ohranil enotnost Unije rudarjev.

V tem letu je Anton Kristan vsekakor uvidel, da se mu ne bo posrečilo razcepiti JSDS. Prepeluh in skupina »Naših zapiskov« sta bila odločno proti njemu. (A. Kristan se pritožuje, da mu revije ne pošiljajo niti za denar.) Zato v letu 1904 ne bo zaostroval situacije, pač pa si bo utrjeval položaj v sami Idriji. Potem, ko je dokončno saniral Konsumno društvo, mu je to tudi uspelo. Tako mu Rdeči prapor z izvršnim odborom Jugoslovanske socialdemokratske stranke v Trstu ne povzroča več hudih skrbi.

Omenimo le edini tehtnejši nastop:

V Idriji so že od leta 1900 izdajali »Delavski žepni koledar«, namenjen delavcem po Sloveniji. Tako so tudi za leto 1904 pripravili novo izdajo. Da bi ga izpodbil, je izdal »Rdeči prapor« »kontrakoledar« z edinim na-

menom, škodovati Idrižčanom, kot piše »Naprej!«

Ta »kontra« izdaja je napravila dosti škode, saj je idrijski koledar ostal docela nerazprodan.

Omenimo še Rinaldovo zamisel, ki je bila zadnji poizkus upiranja proti novemu vodstvu. Ko je izgubil mesto v Konsumnem društvu, je Rinaldo odprl gostilno in skušal v začetku leta ustanoviti strokovno društvo kovinarjev. Z vso silovitostjo mu to prepričijo, tako da Rinaldo ni imel več obstoja v Idriji in se je vrnil v Zagorje.

Odnosi med idrijsko organizacijo in izvršnim odborom v Trstu se v tem letu niso spremenili. Vsekakor pa je izvršni odbor uvidel, da ne bo več mogel izpodbiti Antona Kristana, ki si je v Idriji ustvaril izreden položaj in ugled. Zato je bilo treba najti drug način za izgladitev spora. Konec leta imenuje Jugoslovanska socialdemokratska stranka razsodišče, ki naj bi pretreslo to vprašanje. Spor so rešili aprila 1905 z znano kompromisno razsodbo, ki načeloma daje vse priznanje izvršnemu odboru in »Rdečemu praporu«, v praksi pa pusti vse, kar je hotel Anton Kristan. Sklep: »Idrijska organizacija priznava, da ima principiелно le strankin zbor pravico dovoljevati ustanovitev social. demokr. listov v svojem področju in da je bil izv. odbor upravičen nastopiti proti ustanovitvi lista Naprej. Razsodišče soglaša z nadaljnjim izhajanjem lista Naprej. Reaktivira okrajno organizacijo v Idriji, ta pa se zaveže, da bo širila Rdeči prapor. S tem so odpravljena vso osebna vprašanja.«

Tako se je končalo eno najbolj burnih poglavij v zgovodini idrijskega proletariata.

V »Napreju!« smo poiskali nekaj zanimivih dogodkov iz takratnega življenja:

Čeprav je bila v tem letu idrijska organizacija izključena, je zelo slovesno praznovala prvi maj.

»Na predvečer se je vršil promenadni koncert. Po koncertu je bilo obligatno predavanje, v katerem je sodrug Anton Kristan znanstveno razmotrival zahteve delavstva na prvi majnik. Našteli smo nad 600 prisotnih. V jutro prvega manjnika je ob 5. uri zjutraj zazvenela godba in dolg, krog poltisoča

ljudi broječi spreved je korakal krog mesta. Ob 9. uri se je pričel javni ljudski shod. Komaj je predsednik otvoril zborovanje, zabučala je »Internacionala«. Nato pa je razpravljaj naš urednik o enakosti ljudi, svobodi in bratstvu. To troje je postavil kot temelj bodoči človeški družbi. Jasen in splošno razumljiv govor je vzbudil mnogo priznanja. — Popoldne ob 1. uri smo pa že zopet odkorakali ob zvokih godbe po mestu ven v Podroteje

v lastno domovanje, kjer smo se poleg valčnega mlina na prostranem prostoru zabavali do poznega večera. Ob 7. uri pa smo se povrnili nazaj v mesto z čvrsto nado, da nas bo drugo leto zopet v e č. «

Kot vidimo, je to leto praznovanje prvega maja popolnoma uspelo. V »Napreju« smo našli prav posrečen prevod Internacionale, kakršnega so takrat peli. Objavljamo prvo kitico:

K

»Le kviško, zemlje te izgnanci!
Lakote strašne sini vi!
Buči pravica v žrelu temnem —
izbruh naenkrate zagrmí.
Pozabite minole dneve!
Vsi naj za ciljem le hite.
Sveta se krehki temelj maje:
Mi nismo nič, bodimo vse!

Ze bitva zadnja vzplula;
hola hoj, le naprej;
Internacionala
bo ljudski rod odslej.

Ta prevod je oskrbel Anton Kristan, ki je pisal tudi prigodne pesmice, po potrebi prevajal, objavljaj Zupančičeve in Aškerčeve pesmi in oglašaj njune knjige. Moramo mu tudi priznati, da se je boril proti tako imenovani ničvredni literaturi. V »Napreju« najdemo opozorilo, naj bralci ne nasedejo kolporterjem, ki vsiljujejo romane o črnem »Juriju Skopcu« ali »Grofici beračici« in o čem podobnem.

»Ker taki romani niso nič vredni, naročite se raje na poštene slovenske knjige, ki jih zalaga go. Schwentner v Ljubljani.«

»Naprej!« nas opozarja, da je v tem letu prišlo tudi do hude podražitve življenjskih potrebščin: »Po Slovenskem se je podražila moka skoraj 5 do 6 krajcarjev, krompir

1 krajcar, slanina in vsa druga živila. Vsakdo le gleda, kako bi odrli uboge konzumente. Vlada vse to vidi in molči.«

Problematično je bilo tudi stanje na osnovni šoli. Saj je bilo v četrtem razredu kar 90 otrok, v drugem razredu celo 111 deklic skupaj in lahko si mislimo, da s tako prenapolnenostjo takratnim učiteljem ni bilo lahko. Poleg vsega, kar smo omenili, je idrijske socialiste doletelo še tole: »Naprej so vrgli iz R. Šeberjeve tiskarne, ki je zdaj last klerikalcev. Iz tega dejstva sledi deviza: Proč od te tiskarne!« Časnik »Naprej!« so odslej tiskali v Kranju.

Tako je za nami leto takratnega življenja; pred nami jih je pa spet 60 enako pestrih.

Letošnji občni zbor Turističnega društva v Idriji, ki je bil 22. febr., je bil zelo dobro pripravljen, vendar zelo slabo obiskan. Iz celotnega poteka pa lahko razvidimo, da mora postati prava prelomnica pri razvoju turizma naše komune, ki je do sedaj to gospodarsko panogo preveč zanemarjala, ali bolje rečeno, ji ni dajala dovolj finančnih sredstev, ki so potrebna tudi v turizmu, če ga bomo hoteli dvigniti na neko višjo stopnjo in donosnost.

Društvo je bilo svoj program dela za preteklo leto razdelilo na dve skupini, na dela, ki jih izvajajo druga podjetja in ki imajo turistični pomen, ter na dela, ki jih izvaja društvo.

Poročilo o delu iz prve skupine je bilo več kot vzpodbudno.

1. modernizacija ceste Želin—

Sp. Trebuša je bila dokončna in dolina Idrije je mnogo pridobila v prometnem oziru, kar ima že sedaj viden vpliv.

2. Modernizacija ceste Želin—Cerkno je bila prav tako dokončana.

3. Gradnja bencinske črpalke v Idriji se dokončuje z manjšo zakasnitvijo in bo stala v Vojkovi ulici. Gradi jo ljubljansko podjetje »Petrol«.

4. Gradnja nove mehanične delavnice v Idriji je velik in pomemben objekt, ki ga je naše mesto nujno potrebovalo. Dela napredujejo in bo letos odprta.

5. Novo avtobusno postajo gradimo s prispevkom SAP iz Ljubljane in gostilne »Pod gradom«, ki bo imela v njenem sklopu buffe. Tu bo tudi turistična organizacija dobila svoje prostore. Postaja je zakoličena in bo predvidoma odprta za naš rudarski praznik.

6. Modernizacija ceste občinska meja—Kalce povzroča našim občinskim činiteljem največ glavobola zaradi stalno nasprotujočih si vesti o zagotovitvi potrebnih sredstev. Ta nesrečni odsek je našel svoj odmev tudi v kritiki dnevnega časopisja. Zadnje novice so vzpodbudne, kaže pa, da bo treba pritisniti še marsikatero kljuko v Ljubljani.

7. Ureditev »Gostilne pod gradom« je bila dokončana v splošno zadovoljstvo in s sredstvi podjetja.

8. Ureditev restavracije »Soča« je bila prav tako končana v splošno zadovoljstvo, medtem ko se je urejanje hotela »Nanos« nekoliko zavleklo. Ker se sedaj dela nadaljujejo pospešeno, smemo računati, da bo tudi ta najvažnejši turistični objekt urejen do nove letne sezone.

9. Urejanje kolonije v Črnem vrhu spada sicer v kompetenco sosednjega društva, vendar je tudi naše društvo menilo, da mora pomagati pri rešitvi tega tako važnega objekta, čeprav so vsi dosedanji dogovori ostali neuresničeni.

10. Telefonska povezava z Vojskim se še ni premaknila in je ostala pri preliminarnih razgovorih.

11. Smučarska vlečnica na Vojskem je s skupnimi močmi in sredstvi SAP

ter našega društva, ki je zanjo prispevalo 200.000 din, končno stekla in je že v svojem začetnem obratovanju pokazala vso koristnost za razvoj zimskega turizma. Upravljalo jo bo naše Planinsko društvo.

Izven prvotnega programa pa se je društvo lotilo tudi urejanja prirodnega kopališča v Beli, kjer je zasnilo že urejen prostor za osebna vozila. Delo se bo nadaljevalo takoj spomladi in ta lepa dolina bo prav gotovo privabljala še več tujih gostov, ki jo že sedaj zelo radi obiskujejo in se navdušujejo nad njeno lepoto.

Društvo je tudi začelo s študijo zajezitve vode na Vojskem, kjer bi prav tako radi ustvarili novo prirodno kopališče.

V poročilu o drugem delu programa nismo mogli zaznamovati toliko vzpodbudnih dejstev:

1. upravna in gospodarska utrditev društva še ni popolnoma uspela. Tu se je nanižalo toliko problemov glede propagande, prodaje spominčkov, sodelovanja drugih organizacij v turistični smeri, izdaje kvalitetnih razglednic, koncepcije turizma, reklamnih foto posnetkov, natečajev itd., da bomo morali o vsem tem kaj več napisati v prihodnjih številkah, ko se bodo pojmi morda bolj razbistrili in konkretizirali.

2. Pridobivanju privatnih sob je društvo posvetilo mnogo pažnje, vendar brez večjega

PROBLEMI NAŠEGA TURIZMA

uspeha. Nekaj je bilo doseženega v Cerknem, na Vojskem pa smo ostali komaj na začetku. Depopularizacija te naše gorske planote, ki ima za turizem najlepše pogoje, ima tudi v tem pogledu svoje negativne posledice: stari nočejo in ne morejo, mladi odhajajo...

3. Pri urejanju privatnih gostišč smo doživeli ravno nasprotno od tistega, kar smo želeli. Namesto, da bi odpirali nova, se stara zapirajo.

4. Vprašanje weekendov in campingov je še vedno nerešeno. Morda pa je to tudi prav, ker si moramo najprej ustvariti jasno koncepcijo našega turističnega razvoja. Camping v »Mejci«, ki se je ravno začel uveljavljati celo v mednarodnem pogledu, smo morali odjaviti, ker nam je rudniška modernizacija zaprla dovoz do njega.

5. Izdelava načrta za ureditev »Mejce« v pravo zabavišče nam je prav tako zaostala, ker nismo našli pravega arhitekta.

6. Markiranje izletnih točk v bližnjo in daljno okolico mesta je zelo dobra zamisel, vendar je v preteklem letu ostala neuresničena.

7. Organizacija avtobusnih, avtomobilskih in drugih skupinskih izletov je bila zelo skromna.

8. Organizacija raznih prireditev, ki bi pritegnile večje število gostov, je bila urešničena z bolj skromnim uspehom. Tu smo računali predvsem na večje sodelovanje s prosvetnimi in telesnovzgojnimi organizacijami. Žal moramo ugotoviti, da te organizacije danes še niso sposobne za večje prireditve. Posebno nam je žal, da nismo bolje izkoristili letošnje čudovito ugodne zime, ki nam je dala možnosti za večje organizacije in tekmovanja, ki so v glavnem izpadla. Zelo lepo se je obnesla prireditev »Nanosa« z domačimi jedili in specialitetami. Če je bila prvič po obisku bolj skromna, pa nam je dala vzpodbudo za bodočnost. To vzpodbudo pa so nam dali gostje, ki so odhajali iz Idrije nadvse zadovoljni.

Tu smo sedaj tudi pred največjo blamažo v turističnem pogledu. Idrija je izvor idrijske čipke, ki ima sloves po vsem svetu. Idrija bi morala imeti vsako leto svoj čipkarski festival kot osrednjo prireditev mednarodnega značaja. Čipkarske festivale pa prirejajo povsod tam, kamor je bilo zaneseno čipkarstvo. Nastane vprašanje, če res vsi skupaj nismo sposobni, da bi prevzeli to prireditev kot tradicionalno in vsakoletno ter ji dali tudi širši značaj v povezavi z ostalimi rudarskimi tradicijami našega mesta! To zamisel so podprli vsi prisotni z zelo tehtno dokumentacijo in sprejet je bil sklep, da jo bo treba uresničiti že leta 1965.

9. Pri študiju za izdelavo sedemletnega načrta razvoja turizma v naši občini je naše društvo opravilo svojo dolžnost in je predložilo občini konkretne predloge. Prav to delo pa je tudi pokazalo, da bo temu vprašanju treba posvetiti večjo pozornost in izdelati poglobljeno študijo.

10. Za natečaj olepšave našega mesta je tudi naše društvo prispevalo 20.000 din. — Organizacijo smo prepustili Stanovanjski skupnosti.

11. Za večjo propagando nam manjkajo predvsem sredstva. Tu bo treba mnogo skupnih naporov, ker brez njih ne bo šlo.

12. Organizacija koordinacijskega odbora, ki naj bi povezal vse tujsko prometne činitele, je komaj v zametku in ga bo treba izvesti letos.

Vendar pa so statistični pokazatelji nadvse spodbudni:

leta 1962 smo imeli 1.703 domače goste, lani pa 2.640, kar nam da indeks 149.1. Se lepše se nam ta uspeh izrazi pri nočitvah, katerih je bilo leta 1962 3.607, lani pa že 6.554 z indeksom 181.1, kar je malo manj kot podvojitvev.

Prav malo zaostaja porast pri tujih gostih, katerih smo imeli leta 1962 473, lani pa 682, indeks je torej 144.1, nočitev pa je bilo leta 1962 1.137, lani pa 1.762, ali povedano z indeksom 154.3.

Povprečna doba bivanja gostov, ki nam pove nekaj več o stacionarnem turizmu, je bila leta 1962 2.1 dneva, lani pa se je dvignila na 2.5 dneva. Pri tem pa moramo upoštevati, da so naše stalne kapacitete še vedno omejene na 116 postelj, ki so bile lani izkoriščene v letnem povprečju 19 %, v sezoni julij-avgust pa s 35.2 %. Z investicijami moramo dvigniti prenizko število postelj, s propagando pa boljši izkoristek kapacitet.

Sliko o razvoju našega turizma nam bo do neke mere dopolnila tudi statistika o gostinskem prometu v naši občini. Naša gostišča so imela leta 1962 294,314.000 din prometa, lani pa 349,970.000 din. — Indeks 1,2 je torej zelo razveseljiv, vprašanje pa je, koliko tega odpade na podražitev in povečano domačo konsumacijo.

Če bi se globlje spustili v analizo teh števil, bi morali ugotoviti, da smo v stacionarnem turizmu šele na začetku. Poleg prehodnega turizma v Idriji sta se uveljavila šele Črni vrh in Vojsko. Glavno vlogo ima pri nas še vedno prehodni turizem, ki se veča iz leta v leto in smemo pričakovati, da se bo posebno povečal prav letos.

Kratka analiza po geografskih rajonih nam pove naslednje: Idrija kot mesto v tem letu ni posebno napredovala. Privlačen je postal naš muzej, ki je imel okoli 5.500 ob-

iskov, med njimi blizu 100 skupinskih. Ta ima tudi organizirano vodniško službo, ki vključuje obisk zunanjih obratov rudnika. Pred tremi leti je bila turizmu utrta pot na prelepo Vojskarsko planoto. Planinski dom »Rudar« v tem kraju že ne zadošča več. Tu imamo najlepšo možnost za razvoj stacionarnega turizma. Prej ali slej bomo morali začeti misliti na gradnjo večjega objekta, ker z 32 ležišči ne bomo prišli daleč, pa če je Vojsko še tako lepo in privlačno v letni in zimski sezoni. Pri tem pa niti ne bi smeli pozabiti, da imamo podobne naravne lepote tudi na gorski in dolanski planoti, pa v okolici Jelenka, v Šebreljah in po vseh naših vasicah, kamor naša roka še ni segla, čeprav nas tujci opozarjajo nanje.

Mnogo je za naš turizem že napravila marljiva Ribiška družina, prve korake so napravile tudi lovske družine.

Društvo je sprejelo tudi obširen delovni program za leto 1964. Objavljamo ga v strnjeni obliki prav z namenom, da bi pri njem vsi sodelovali:

A. Dela, pri katerih društvo sodeluje:

1. Modernizacija ceste občinska meja—Kalce,
2. Dokončanje mehanične delavnice v Idriji,
3. Dokončanje avtobusne postaje v Idriji,
4. Dokončanje adaptacije hotela »Nanos«,
5. Dokončanje bifeja na avtobusni postaji v režiji gostilne »Pod gradom«,
6. Urejevalna dela v »Mejci«,
7. Gradnja ceste Krekovše—Mrzla rupa (Gozdna uprava),
8. Gradnja avtomatične telefonske centrale v Idriji,
9. Telefonska povezava Vojskega z Idrijo,
10. Iskanje možnosti za dokončanje kolonije v Črnem vrhu,
11. Ureditev vodovoda v Idriji,
12. Priprava novih sankoških in smučarskih prog,
13. Regulacija Nikove do gradu,
14. Ureditev Rak in sprehajališča,
15. Zbiranje dokumentacije za zaščitena ozemlja,
16. Priprave za elektrifikacijo Bele,
17. Priprave za gradnjo kopalnega bazena v Idriji (sofinansiranje),
18. Pomoč Ribiški družini za pridobitev spodnjega toka Idrije,
19. Pomoč Planinskemu društvu za nadgradnjo v planinskem domu na Vojskem,
20. Ureditev obvoza in parkirišča na Vojskem,
21. Ureditev večjega števila izogibališč na cesti Idrija—Vojsko.

B. Dela, ki jih izvaja naše društvo:

1. Nadaljnjo utrjevanje društva — novi fizični in juridični člani,
2. Nadaljevanje akcije za privatne sobe v Idriji in na Vojskem,
3. Finansiranje izdelave splošnega načrta za »Mejco«,
4. Izdelava načrta za ureditev prirodnega kopališča na Vojskem,
5. Poiskus zajezitve na klavžah na Idrijci,
6. Nadaljevanje del pri ureditvi prirodnega kopališča v Beli,
7. Akcija za izpeljavo ceste na Hleviše, elektrifikacija koč,
8. Turistično-vzgojna predavanja,
9. Založba dveh barvnih razglednic,
10. Nabava slikovnega propagandnega materiala (povečave) z natečajem,
11. Olepšava mesta — natečaj z nagradami,
12. Izdelava in nabava večje izbire spominčkov,
13. Vzpostava kontakta s sosednjimi društvi Logatec, Ziri, Rakek, Vrhnika, Ljubljana, Škofja Loka itd.,
14. Organizacija izletov v Idrijo in iz Idrije,
15. Priprave za organizacijo čipkarskega festivala v Idriji leta 1965,
16. Sodelovanje pri popestritvi programa dneva rudarjev,
17. Organizacija lastnega urada v avtobusni postaji,
18. Markacija izletnih točk v bližnji in daljnji okolici,
19. Koordinacija dela turističnih društev v občini in ostalih organizacij,
20. Popis turističnih zanimivosti in predelov Idrije in okolice,
21. Povezava s šolo in mladino — pomladitev organizacije,
22. Priprava turističnih itinerarjev,
23. Sodelovanje z RTV in drugimi propagandnimi organizacijami,
24. Individualne zadolžitve članov za razne akcije, formiranje komisij,
25. Iskanje kvalificiranih turističnih delavcev in njihova zaposlitev,
26. Priprava prospekta,
27. Izdelava programa prireditev,
28. Sestanki z gostinci, obrtniki in drugimi sodelavci zaradi izdelave skupnih akcij.

Delovni program je torej več kot obsežen! Društvo se zaveda, da ga s sedanjim številom turističnih delavcev ne bo zmoglo, zato poziva vse občane, da se vključijo v delo in da pripomorejo po svojih močeh.

Medtem sta opravila svoja občna zbora tudi Turistični društvi v Črnem vrhu in v Cerknem. Njihovim problemom bomo posvetili potrebno pozornost v prihodnji številki.

SKUPŠČINA OBČINE IDRİJA

Iz sejnih zapiskov

Skupna seja obeh zborov dne 21. decembra 1963

Po lastni želji je bil razrešen dolžnosti direktorja Rudnika živega srebra Idrija tov. Ciril ing. Prohinar.

Za direktorja Rudnika živega srebra Idrija pa je bil imenovan tov. ing. Miloš Sulin.

Imenovani so bili:

V komisijo za agrarno reformo: ing. Jože Vehar kot predsednik, za člana Slavko Leskovšek in ing. Stanko Peternejl.

V upravni odbor sklada za šolstvo Marija Bavdaž iz Idrije, Maks Pagon in Dušan Sedlak iz Cerknega.

Za člane šolskih odborov so bili imenovani:

1. Za osnovno šolo Ledine tov. Vinko Bevk iz Led. Krnic št. 2 in Franc Kosmač iz Mrzlega vrha št. 9.
2. Za osnovno šolo Zavratac tov. Jakob Gantar.
3. Za osnovno šolo Vrsnk tov. Franc Vehar iz Dol. Vrsnika št. 11 in Alojz Bogataj iz Gor. Vrsnika št. 3.
4. Za osnovno šolo Dole tov. Milka Kunc iz Črne št. 1 in Jože Kogovšek iz Potoka št. 1.
5. Za osnovno šolo Idrija tov. Cveto Sulgaj, Ciril Lazar in Janko Klemenčič iz Idrije.
6. Za osnovno šolo Cerkno tov. Peter Čemažar iz Novakov in Dominik Lapajna iz Straže.
7. Za osnovno šolo Čekovnik tov. Franc Bončina in Anica Černilogar iz Čekovnika.
8. Za osnovno šolo Črni vrh tov. Ivan Lampe iz Črnega vrha in Jože Kenk iz Črnega vrha.
9. Za osnovno šolo Kanji dol tov. Ivan Poženel iz Strmca in Anton Čuk iz Kanjega dola.
10. Za osnovno šolo Krnice tov. Ferdinand Močnik iz Krnice št. 47 in Ana Lapajne iz Krnic št. 4.
11. Za osnovno šolo Sp. Idrija tov. Lado Filipčič in Vlada Lukan, oba iz Sp. Idrije.
12. Za osnovno šolo Orehek tov. Rudi Peternejl iz Jesenic št. 1 in Frančiška Klavžar iz Orehka št. 7.
13. Za osnovno šolo Bukovo tov. Franc Črv iz Bukovega št. 3 in Ivan Bovšar iz Bukovega št. 48.
14. Za osnovno šolo Jagršče tov. Julče Lapajne iz Krnic št. 9 in Jernej Tušar iz Jagršč št. 14.
15. Za osnovno šolo Šebrelje tov. Janez Golob in Vincenc Hvala, oba iz Šebrelj.
16. Za osnovno šolo Vojsko tov. Slavka Lapajne z Vojskega št. 52 in Stefan Gnezda z Vojskega št. 8.
17. Za osnovno šolo Zakojca tov. Franc Čufer iz Zakojce št. 4 in Mirko Seljak iz Zakojce.
18. Za posebno osnovno šolo Idrija tov. Fanči Gantar, Idrija, Prelovčeva ul. 9 in Draga Urbas, Idrija, S. Rozmana 21.
19. Za čipkarsko šolo Idrija Anka Pirc iz Idrije in Fanči Koder Idrija, Prelovčeva 3.
20. Za glasbeno šolo Idrija Viktor Jereb, Idrija, Carla Jakoba št. 1 in Danica Logar, Idrija Ljubljanska 13.
21. Za gimnazijo »Jurija Vege« Idrija tov. Mirko Tratnik, Idrija, ul. S. Rozmana št. 1/a in ing. Ruža Jager, Idrija, Ljubljanska 3.

22. V upravni odbor dijaškega doma Cerkno: Vinko Jereb, Podlanišče št. 33, Franc Prezelj, Ravne št. 14, Anica Golob, Gorje št. 24, Vida Peternejl, osnovna šola Cerkno, Ladislava Jurman, otroški vrtec Cerkno, Roza Bevk iz Cerknega, Viktor Uršič iz Cerknega, Danilo Eržen iz Cerknega, Dušan Sedlak iz Cerknega.

23. V upravni odbor otroškega vrtca Idrija: Eva Dolenc, Idrija, Študentovska 7, Neža Gnezda, Idrija, Srebrničeva ul., dr. Nesta Likar-Miklavčič, Idrija ul. IX. korpusa št. 10, Marija Miljenovič, Idrija, Gradnikova 6, Marija Beričič, Idrija, Cankarjeva 4, Jelka Tušar, vzgojiteljica otroškega vrtca Idrija, in Zalka Prelaz, upravnik otroškega vrtca Idrija.

Sprejeli so:

— odločbo o ustanovitvi trgovskega podjetja »Univerzal«, Idrija.

— ugotovitvene odločbe o ustanovitvi osnovnih šol in čipkarske šole Idrija,

— odlok o dodelitvi letošnje nagrade uslužbencem in delavcem občinskih državnih organov, zavodov in organizacij.

Sklenili so, da bo skupščina občine Idrija kot ustanovitelj podjetja »Univerzal« Idrija v izgradnji po zaprosenem kreditu:

— za osnovna sredstva v znesku din 6.500.000 in
— za obratna sredstva v znesku din 1.000.000 redno poravnala vse vsakoletne nastale obveznosti.

Navedene obveznosti bo skupščina občine Idrija do konstituiranja podjetja »Konfekcija« Idrija prikazovala v letnem predračunu dohodkov in izdatkov občine Idrija.

Izdali so garancijsko izjavo podjetju Avto-prevoz-Tolmin Idrija, da bo najelo posojilo za nabavo 10 težkih kaminonov iz deviznih sredstev Jugoslovanske investicijske banke v znesku 75.000.000 din z odplačilom 5 let ter obrestno mero, ki jo bo določila banka.

Skupna seja obeh zborov dne 30. decembra 1963

Razpravljali so o osnovah družbenega plana za leto 1964.

Ločeni seji obeh zborov dne 30. decembra 1963

Sprejeti so bili:

— odlok o začasnem financiranju proračunskih izdatkov za I. tromesečje 1964,

— odlok o dopolnilnem proračunskem prispevku iz osebnega dohodka v predloženi obliki in vsebini,

— odlok o spremembi odloka o občinskem prometnem davku ter o spremembi odloka o davku na maloprodajni promet,

— odlok o podaljšanju veljavnosti odloka o občinskih taksah ter odloka o dohodnini v stalnem znesku,

— odlok o komunalni ureditvi in zunanjem videzu naselij v občini Idrija s pripombo,

— odlok o višini pristojbin, ki jih plačujejo za cestna motorna vozila gospodarske organizacije komunalne dejavnosti.

Izdali so soglasje k rebalansu družbenega sklada za šolstvo občine Idrija za leto 1963.

Določili so, da prejšnji lastnik nacionaliziranega zemljišča lahko v roku 6 mesecev zahteva, naj se mu da del zemljišča v uporabo za gradnjo lastne družinske stanovanjske hiše. Po preteku tega roka veljajo regularni predpisi glede oddaje gradbenih zemljišč za gradnjo stanovanjskih hiš.

Rudniku živega srebra Idrija so dali soglasje za prehod na skrajšani delovni čas oziroma 42-urni delovni teden s 1. I. 1964.

Sprejeli so sklep, da se prenesejo osnovna sredstva vodovodnega omrežja občine Idrija na komunalni zavod Idrija in sicer: — tlačni cevovod Zagoda — mesto — ulica kaptana Mihevcva s priključkom na Rudarsko ulico z objekti, v skupni osnovi in sedanji vrednosti 60.203.862 dinarjev.

Podaljšali so rok za konstituiranje tovarne Kolektorjev v Idriji v izgradnji in sicer od 31. XII. 1963 na 31. XII. 1964.

Premoženjske pravne zadeve:

Sefaniji Eržen z Gor št. 1 so dodelili za postavitev hiše približno 300 m² zemljišča, parc. št. 1154/1 k. c. mesto Idrija, z. k. vl. št. 417, ki je družbena lastnina.

Od rim. kat. župništva v Cerknem so kupili za grobnico padlih borcev NOV parc. št. 598/1 in del parc. št. 579, vpisani v zemlj. knjižni vl. št. 23, k. o. Cerkno za 165.400 dinarjev.

Metodu Habetu iz Idrije, ul. IX. korpusa št. 2, so dovolili, da plača odškodnino za dodeljeno zemljišče v znesku 45.000 din v štirih enakih polletnih obrokih, pričenši s 1. V. 1964.

Iz posesti Ivana Vončine iz Idrije, Gregorčičeva ul. št. 5, se vzame za potrebe občine Idrija celo zemljiško parcelo št. 1281, vpisano v z. k. vl. št. 189, k. o. mesto Idrija. Odškodnino plača občina potem, ko jo bo določil oddelek za finance.

Iz posesti Marije Zazula iz Idrije, Študentovska ul. št. 13, se vzame parcelo št. 299/3 z. k. vl. št. 904, k. o. mesto Idrija, ki je bila uporabljena za park.

Z A P I S K I

Dvajset let pozneje ...

Veličastna svečanost ob 20-letnici partijskega šolstva na Primorskem in Gorenjskem ter tragične smrti 47 slušateljev partijske šole v Cerknem

Spet smo tu, v prijaznem in ponosnem partizanskem Cerknem, ki od lanske jeseni kaže čisto novo, sveže lice. Povsod so rdeče zastave; zrak je resda mrzel, toda vsa pobočja obseva sicer slabotno, pa vendar svetlo januarsko sonce. Gotovo je moralo biti vse drugače tistega nesrečnega jutra proti koncu januarja, ko se je pisalo leto tisoč devetsto štiriinštirideseto. V zgodovini našega boja je bil to črn datum. Tedaj smo izgubili mnogo obetajoče kadre; med njimi je bil cvet primorske in gorenjske mladine.

Leto za letom 27. januarja (malo prej, malo pozneje, če gre zaradi nedelje) v Cerknem prirejajo spominske svečanosti v spomin sedeminštiridesetim. Ljudje pridejo zraven in poslušajo zgodbo, ki jo znajo na pamet. Pridejo matere in sorodniki pobitih tečajnikov, pridejo in bodo hodili, dokler bodo mogli. Vsako leto nekdo deklamira Radoševo pesem o sedeminštiridesetih. Nikoli se je ne naveličamo, ker je zmeraj resnična, saj jo je rodila kruta resnica.

Letos pa proslavljamo tudi 20. obletnico delovanja partijskega šolstva. Prav je, da je ta proslava ravno v Cerknem in da je povezana s počastitvijo spomina na padle tovariše.

V lepo okrašeni dvorani tovarne Eta prav blizu mesta, kjer je nekoč stala tista slavna partizanska dvorana v medvojnem osvobojenem Cerknem, so se ljudje zbirali že mnogo pred napovedanim začetkom. Prišli so vsi, ki jih na znane dogodke vežejo neizbrisni spomini. Človek je ob tem svečanem razpoloženju imel vtis, da so se povrnili partizanski časi. Med množico smo prepoznali značilne partizanske obraze, pa tudi ljudi iz Cerkna in okolice, ki so v težkih

dneh z odprtim srcem dajali naši vojski vse, kar so premogli. Med gosti so bili dr. Aleš Bebler, Lidija Sentjurc, Mitja Ribičič, dr. Joža Vilfan, Franc Kimovec-Ziga, France Bevk, Jože Eržen in drugi. Invalidski pevski zbor je ob spremljavi gobe LM najprej zapel internacionalo. Nekdanji inštruktor Pokrajinskega komiteja KP za Slovensko Primorje dr. Aleš Bebler se je vidno pretresen zaradi spomina na zahrbtni nemški pokol v Cerknem v kratkem govoru ustavil ob začetkih partijskega šolstva. Kot inštruktor se je pač dobro spominjal tistih ukaželjnih fantov in deklet, ki so hrepeneli po znanju in ki so tedaj prišli pravzaprav prvič v slovensko šolo. Z žarom svojih prepričljivih in občutenih besed je prisotnim približal tisti usodni in veliki čas ter ugotovil, da je prav partijska šola ogromno prispevala k temu, da je bila Primorska tako zelo enotna v osvobodilnem boju.

Spored, ki so ga poleg zbora in godbe izvajali še Polde Dežman, France Presetnik, Ladoša Simčič (deklamacije) in Vanda Gerlovič (pesmi) — je bil — nepozaben.

Kmalu zatem so se množice začele pomikati na breg nad Cerknem, ki ga domačini imenujejo Brdca; tod je padlo največ tečajnikov. Tu je nekdanji upravnik šole v Cerknem Ivan Bratko pod belim, vitkim obeliskom govoril v spomin padlim slušateljem nesrečnega 6. tečaja. Med drugim je rekel, da je spomin na sedeminštirideset mladih komunistov tečajnikov neizbrisen, da živijo naprej v mladem rodu, ki sprejema izročilo o njih in njihovi žrtvi za svetle cilje. Tudi pri tej spominski svečanosti na prostem je sodeloval Invalidski partizanski pevski zbor in godba LM, sodelovala sta tudi Polde Dežman in France Presetnik. Vod planincev je izstrelil častno salvo, nakar so predstavniki organizacij položili k spomeniku vence in cvetje. Ko so se udeleženci spuščali proti trgu, je plamen v žari ob spomeniku, ki so ga bili z baklami prižgali trije pionirji, še plapolal. Bil je kot simbol in potrdilo, da spomin na žrtve ne bo nikoli zbledel, kot bo tudi ideja, za katero so se ti mladi fantje žrtvovali, večno živela.

Tomaž Pavšič

ZAPUSTILI SO NAS...

Ivan
Krašna

(12. 5. 1889 — 5. 12. 1963)

V zgodovini idrijskega proletariata nosi obdobje 1918 — 1926 pečat Ivana Krašne. Rojen je bil v družini rudniškega kovača; s sedmimi brati in sestrami je rasel že od mladih nog v težkih razmerah. Tako se mu je zgodaj izoblikovala razredna zavest. Ob očetu je doživel prvo praznovanje prvega maja v Idriji. Od takrat dalje je praznoval štiriinšestdesetkrat, vsako leto do svoje smrti, tudi v najtežjih časih. Kakor je bil skromen, na to je bil ponosen.

Njegovo delovanje prične v 1918. letu. Bil je med redkimi proletarci svojega revirja, ki so že pred prvo vojno spoznali oportunističen in omejenost takratne Jugoslovanske socialdemokratske stranke. Ta ga s svojim programom, delovanjem in županjevanjem v Idriji ni zadovoljevala, zato ne moremo govoriti, da je bil v tej stranki viden član. Nato je prišla oktobrska revolucija, zmaga proletariata, ki ga je navdušila in mu pokazala pot, s katere ni stopil do konca svojih dni.

Po prvi svetovni vojni je bila v Idriji soc. stranka pod vodstvom Ivana Štravsca. Krašna pa je znal navdušiti za revolucionaren nastop najprej nekaj rudarjev, kmalu pa s sodelovanjem Franca Vidmarja, katerega je tudi on pridobil, večino. Tako je revolucionarna, k III. Internacionali usmerjena struja prevladovala v idrij. soc. stranki. Premagala je poizkus Petra Eržena (»Fula«), ki je skušal s pomočjo italijanskih oblasti pasivizirati rudarje z oportunističnim programom apolitizacije in sodelovanja (nevtralci — »fulovci«). Nato lahko ugotovimo, da so 1922. rudarji skoraj do zadnjega stopili v komunistično partijo.

V obdobju fašističnega vzpona sta Ivan Krašna in Franc Vidmar vodila komunistično gibanje v Idriji. Krašna je postal občinski odbornik in voditelj komunistične opozicije. Ob vsaki priložnosti je nastopal revolucionarno. Njegovi govori v obč. svetu, čeprav niso zapisani, so še v živem spominu zaradi ostrine in napadalnosti proti fašizmu.

Ni pa le govoril, ampak se je tudi pripravil na spopad z razrednim sovražnikom, ki ga je takrat predstavljal fašizem. V letih 1924. do 1926. je organiziral zbiranje orožja in

eksploziva. Vzpostavil je stik z vojaki, ki so bili revolucionarno razpoloženi, in jih organiziral v KP. Prepričan je bil, da bo prišlo do oboroženega odpora komunistov proti fašizmu. Ko smo tovariša Krašno izpraševali o tem obdobju, o njegovem delovanju v omenjenih letih, je rekel, da je še danes na tista svoja leta najbolj ponosen. Bil je sekretar, voditelj v sindikatu, občinski odbornik in v čast mu je bilo, da je vsak teden dvakrat kolportiral 500 izvodov Dela. In vse to je opravljal poleg rednega dela v rudniku. Njegov zadnji boj v Idriji je bil boj proti ustanovitvi fašističnega sindikata. S kakšno silovitostjo in požrtvovalnostjo se je boril, tudi še ni pozabljeno. Čeprav so mu grozili in ga večkrat tudi fizično napadli, ni umolknil. In ko je 1926. leta moral emigrirati, je obljubil, da se bo še vrnil.

Nato je v Luxemburgu dvajset let delal in trpel za isti cilj. Tam je bil član ilegalne KP, zaupnik KP Italije in KP Jugoslavije. V vsem tem dolgem obdobju je z vso vestnostjo in skromnostjo opravljal naloge, ki mu jih je dajala partija. Tako je vzgojil tudi sina, ki si je iz Luxemburga našel pot v IX. korpus in aprila 1945 padel blizu Novakov. Tudi pod najhujšim terorjem je delal za KP. Po vojni mu je KP Luxemburga dala priznanje, ker je 1942. leta skrival voditelja mladinske komunistične organizacije.

1946. se je vrnil domov in o tem zapisal: »...sem bil srečen in sem s polnim elanom pomagal graditi...«

Res je gradil Krašna dolgo vrsto let!

5. decembra 1963. je umrl revolucionar, ki daje s celim svojim življenjem sodobnikom vzgled. Jurij Bavdaž

Ing. Alojz Zorc

18. avgusta 1963 je v daljni Tuniziji postal žrtev avtomobilske nesreče ing. Alojz Zorc. Ko je odhajal na pot čez Mediteran, da bi pomagal pri tehničnem razvoju mlade in prijateljske Tunizije, si nihče ni mogel misliti, da se ne bo več vrnil med svoje drage. Njegova nepričakovana smrt ni pretresla samo njegovih najbližjih, ampak vse številne znanke in prijatelje.

Ing. Zorc se je rodil leta 1912 v Dobrovi pri Ljubljani. Leta 1939 je na Tehnični fakulteti v Ljubljani diplomiral za rudarskega inženirja. Življenje ga je potem vodilo po raznih službah. Udeležil se je tudi NOB: sprva je bil borec Prešernove brigade, pozneje pa je delal kot tehnični oficir v belokranjskem vojnem področju.

Po vojni je bil na raznih položajih v naši rudarski industriji. Deset plodnih let je pustil v rudniku in topilnici v Mežici, kjer ga še niso pozabili.

Decembra 1958 je iz borskega rudnika prišel v Idrijo. Najprej je bil vodja rudarskih raziskav, pozneje pa glavni inženir jamskih obratov. V petih letih, ki jih je prebil v Idriji, je s svojo ustvarjalnostjo in požrtvovalnostjo rudniku mnogo doprinesel. Kot odličan strokovnjak je v kratkem času vpeljal nov način vrtanja in uporabo

novoga vrtalnega stroja. S človeške strani pa se nam kaže njegov lik plemenitega strokovnjaka v tem, da poleg nenehnega prizadevanja za mehanizacijo jame ni nikoli pozabil na skrb za izboljšanje delovnih pogojev rudarja. Tega mu idrijski »knapi« ne bodo nikoli pozabili.

Svoje široko znanje je prenašal na druge tudi s pisano besedo. Z različnimi članki je sodeloval v več strokovnih revijah, celo v tuji. Stvar strokovnjakov je, da bodo prikazali in pravilno ocenili njegovo delo. Za vse, ki so ga poznali, je bil predvsem preudaren, nerazburljiv, skromen in srčno dober človek. Kljub številnim dolžnostim in funkcijam, ki jih je vestno opravljal, ga skoraj ni bilo opaziti. Med drugim je bil predsednik šolskega odbora gimnazije »Jurija Vege«. Kot sin kmečkih staršev in kot strokovnjak, ki je živel sredi rudarjev, se je predobro zavedal, kako veliko dobroto predstavlja srednješolski zavod za tak kraj, kot je Idrija. Da je idrijska gimnazija ena izmed redkih verificiranih v Sloveniji, je v precejšnji meri tudi njegov zasluga.

Ne samo, dokler bodo živeli tisti, ki so ga poznali in ljubili, ampak dokler bo govora o našem živosrebrnem rudniku, spomin na ing. Zorca ne bo zamrl.

Mahor Pavšič

Samo mesec dni pred njegovo smrtjo so Primorske novice prinesle intervju s tem delovnim pevovodjem iz Otaležu, oziroma Pluženj. »Svojska grča v Otaležu v idrijski dolini je 77-letni Mahor Pavšič, ki se verjetno med vsemi živečimi pevovodji na Slovenskem ponaša z najdaljšim »stazem«. Ze 61 let je namreč pevovodja domačega pevskega zbora«. Tako se je izrazil pisec v Novicah 16. avgusta 1963. Žal so Mohorja Pavšiča že naslednjega 17. septembra pokopali v Otaležu. Odšel je tako od nas eden redkih kulturnih (ljudskoprosvetnih) delavcev, ki mu je zborovsko petje pomenilo drugo življenje.

Pokojni Mahor Pavšič je bil živahen in živlav vse do konca svojih dni. Vedno si je želel dobiti mlajšega naslednika pri vodstvu zbora. Pa ga ni dočakal. Ko se je neke noči vračal domov po nevarni poti, mu je spodrsnilo — padel je in se smrtno ranil.

Rodil se je leta 1886. Ze oče Janez, ki je bil prav tako organist in pevovodja, mu je vcepil veselje do glasbe. Naučil ga je branja not, igranja na orgle in klavir ter dirigiranja. Tako je Mahor že s 16 leti začel vaditi z moškim zborom, kar pod ranjko Avstrijo ni povzročalo nobenih sitnosti. Drugače je bilo pod Italijo. Tedaj je bilo treba vaditi skrivaj; če pa je kak karabinier le zalotil pevce pri vajah, je bilo treba uporabiti diplomacijo in biti priseben. Mahor Pavšič je imel tudi velik smisel za režijo, zlasti komične ljudske igre. Med NOB je vodil pevce in igravce, ki so nastopali na vseh partizanskih »mitingih«. Z veliko vnemo se je lotil dela po osvoboditvi, ko mu je uspelo zbrati 38 pevcev iz vseh otaleških vasi. Ta zbor je uspešno nastopal na vseh političnih zborovanjih in velikih kulturnih prireditvah, kjer so nastopali primorski združeni zbori. Da je bil kvaliteten, dokazujejo številna priznanja na tekmovanjih. Tik pred smrtjo je Mahor še vedno vodil mešani in moški zbor prosvetnega društva »France Bevk« v Otaležu, s katerima je nastopal doma in v raznih krajih na Cerkljanskem in Idrijskem.

V poraznem pomanjkanju novih pevovodij je izguba tako sposobnega in požrtvovalnega kulturnega delavca še bolj boleča.

Tomaž Pavšič

Rajko Babič

27. oktobra 1963 se je po Idriji razširila žalostna novica: Rajka Babiča, direktorja »Čipke«, ni več. Kljub temu, da so vsi vedeli za njegovo hudo bolezen, jih je to vendar zadelo. Kajti, da mora človek umreti pri 37 letih, je kruto in krivično!

Rajko Babič se je rodil leta 1926 v Postojni. Kot zaveden sin svojega naroda se je pridružil borcev NOV in partizanil v okolici Kopra. Po vojni je bil v raznih knjigovodskih službah. Ze leta 1947 je prišel v Idrijo in tu ostal do konca svojega mnogo prekratkega življenja.

Pri delu se je pokazal sposobnega, tako da je hitro napredoval in končno postal direktor podjetja »Čipka«. Bil je vsestransko aktiven v političnem in gospodarskem življenju, bodisi kot član občinskega komiteja ZKS, bodisi kot funkcionar pri gospodarski zbornici Slovenije in drugih forumih, ki jim je pripadal. Njegovo delo v Idriji je najbolje izraženo v besedah, ki jih je pri odprtem grobu povedala govornica, ki je med drugim dejala:

»Tovariš Babič se je zadnjih sedem let ves posvetil razvoju in napredku čipkarstva. Kot direktor podjetja »Čipka« se je z veliko resnostjo poglobljajal ne le v ekonomska vprašanja za našo dolino važne domače obrti, temveč se je hkrati tudi prizadeto spoprijemal s problematiko človeka, ki mu je tudi še danes čipkarstvo važen vir za obstoj ali pa vsaj važen dopolnilni vir za ugodnejše življenjske pogoje. V teh zadnjih sedmih letih so organizatorji čipkarstva stali pred dvojnimi nalogami: čipkarstvo kot tradicionalno obrt na Idrijskem organizirati v močnejši ekonomski vir za razvoj komunalne skupnosti, na drugi strani pa delavkam čipkarstva — čipkaricam doseči pravilnejše vrednotenje njihovega dela in urediti tudi njihov delovni in družbeni položaj. V obeh smereh so bili doseženi opazni in pomembni uspehi in v njih so trajno položeni tudi delovni naporji tovariša Babiča.«

Kako je bil pokojni Rajko Babič priljubljen med ljudmi, zlasti še med svojo lovsko družino, je pokazal veličasten in ganljiv pogreb.

Tomaž Pavšič

Tekmovanje za Bevkovo značko

V dneh pred slovenskim kulturnim praznikom je bilo drugo tekmovanje za Bevkovo značko. Tekmovalci so pokazali svoje znanje pred komisijami v Črnem vrhu, Cerknem, Idriji in Sp. Idriji. Na I. in II. stopnji so bila na programu za bralno značko dela Franceta Bevka, Voranca, Branke Jurca, Bogomirja Magajne, Koviča, Winklerja, Kranjca, Seliškarja, Vandota, Jožeta Pahorja, Čopiča, Gregorčiča in Perocijeve. Ker je bilo preteklo leto za III. in IV. stopnjo malo tekmovalcev, je ostal program skoraj nespremenjen.

Za Bevkovo značko je tekmovalo 128 pionirjev in mladincev. Skoraj vsi tekmovalci so po-

kazali več znanja kot pri prvem tekmovanju, posebno razveseljivo je, da so mnogi učenci tekmovali že drugič.

Svečana podelitev značk in knjižnih nagrad je bila na kulturni praznik v Idriji. Zmagovalcem je čestital Prace Bevk in spregovoril o Prešernu in slovenski knjigi. Četrtošolci iz gimnazije so pripravili zelo dober program, v katerem so prikazali Cerkljansko in z odlomki iz Bevkovih del njeno težko preteklost. Med častnimi gosti je bila tudi mladinska pisateljica dr. Kristina Brenkova; tekmovalci so ji podelili častno Bevkovo značko. Častno značko je letos dobila tudi pisateljica Branka Jurca, ki je obiskala cerkljanske pionirje.

Uspehi drugega tekmovanja za Bevkovo značko nas navdajajo z upanjem, da se bo ta sodobna oblika literarno estetske vzgoje na naših šolah utrdila in da bomo na Idrijskem tudi v prihodnosti na tak način proslavljali kulturni praznik slovenskega naroda.

Bronasto značko so prejeli:

Osnovna šola Cerkno: Slavica Makus, Dušan Pagon, Ivan Lahajnar, Branko Pirih, Ivan Makuc, Radko Sedlak, Zdenka Makuc, Igor Tratnik, Mojca Moškat, Elza Jurman, Danica Kranjc, Irena Prezelj, Ivan Primožič, Ivan Uršič, Aleksander Golob, Bernard Herman, Jerneja Hadalin.

Osnovna šola Črni vrh: Marija Šemrl, Sonja Benčina, Lenka Zajc, Jakica Čuk, Anka Benčina, Dragica Lampe, Nežka Furlan, Jožef Skvarča, Franciška Rupnik, Urška Čuk.

Osnovna šola Dole: Miloš Gantar.

Osnovna šola Idrija: Vladimir Mažgon, Ljudmila Svetičič, Ines Miljenović, Anuška Kopač, Emil Nanut, Milojka Gregorič, Irena Velikonja, Vojka Viler, Zvezdana Bavdaž, Maja Bavdaž, Cvetka Kuštrin, Janez Jereb, Rajko Pavšič, Ljubica Erjavec, Jožica Vidmar, Nada Kanduč, Jožko Jereb, Dominik Rudolf, Marta Mrak, Vesna

Turk, Danica Oblak, Jelka Pirc, Silva Likar, Boris Poljanec, Vladimir Sedej, Marijan Logar, Silva Česnik.

Osnovna šola Otalež: Jožica Magajne, Marko Zajc.

Osnovna šola Spodnja Idrija: Dušan Štucin, Anica Svetlik, Mira Cerin, Klara Rovtar, Aldo Kumar, Majda Felc, Mojca Lukan, Vida Pagon, Ivica Gnezda, Vinko Jereb, Jelko Podobnik, Ivan Vončina, Marjeta Sinkovec, Leonida Svetlik, Irena Šuligoj, Lea Zakonjšek.

Patinirano srebrno značko so prejeli:

Osnovna šola Cerkno: Silva Makuc, Majda Bončina, Leon Mlakar, Marko Obid, Milan Maverič, Marjanca Pagon, Stanko Močnik, Elza Kavčič, Lucija Kobal, Izidar Razpet, Jerneja Kalan, Anka Primožič, Ivan Florjančič, Antonija Čufer, Milojka Bevk, Marija Prezelj.

Osnovna šola Črni vrh: Majda Habe, Anka Habe, Sonja Kavčič, Dora Rudolf, Rajko Hladnik, Zdravko Čibelj.

Osnovna šola Idrija: Ivi Mohorič, Jasna Koridiš, Lenka Karuzo, Nevenka Podobnik, Zlatka Tratnik, Vojko Boškovič, Ljubica Rupnik, Olga Kogoj, Igor Gruden, Marija Svetičič, Mira Lampe, Jelka Ferjančič, Franci Jereb, Anka Klemenčič, Milan Hladnik, Bojan Čar, Breda Brvar, Mihael Vidmar, Anica Jereb, Ivo Vencelj, Nanda Rupnik.

Osnovna šola Spodnja Idrija: Nadja Grošelj, Danica Bajt, Irena Zajc, Milka Lukan, Mirko Lukan, Srečko Šavli, Sonja Mrak, Dragica Svetličič.

Osnovna šola Šebrelje: Zofka Vojska, Jože Rejec.

Srebrno značko sta prejela:

Gimnazija J. Vege Idrija: Dragica Čuk, Nikolaj Klavžar.

Ivan Bizjak

TELESNA VZGOJA

Smučanje: Idrija je imela letos zelo dobre snežne razmere. Za naše Vojsko pa lahko rečemo, da je imelo izredno ugodno zimo z debelo in idealno snežno odejo. Sredi sezone je končno stekla tudi vlečnica, ki je privabila večje število smučarjev, kakor smo računali. Vlečnico je prevzelo v upravljanje Planinsko društvo. Na Vojskem pa so že nastale težke razmere, ker je postal dom premajhen in ker ni bil urejen prostor za parkiranje številnih osebnih avtomobilov. To so izkušnje, ki jih bo treba do prihodnje sezone rešiti, če bomo hoteli, da bodo odhajali smučarji iz tega zimskega središča zadovoljni in se bodo zopet vračali. Ugodne zimske razmere na Vojskem pa so v glavnem izkoristili študentje ljubljanske univerze, ki so se zvrstili na tečajih v štirih izmenah.

Domači smučarji pa so nasprotno letošnjo sezono slabo izkoristili. Opažamo, da v smučanju nazadujemo in če bo šlo tako naprej, bomo morali prav kmalu smučarski primat na Primorskem prepustiti drugim.

Tudi našemu najboljšemu smučarju Andreju Erjavcu letos ni šlo najbolje. Na Isteničevem memorialu v tekih dne 22. decembra, kjer je nastopila tudi naša olimpijska elita, je zasedel

častno 7. — 8. mesto. Dne 29. decembra je bilo v Mojstrani mednarodno tekmovanje za Godčev memorial. Erjavec je med tekom zlomil smučko in moral odstopiti. Dne 4. in 5. januarja je nastopil na mednarodnem tekmovanju v Kranjski gori, kjer pa je zasedel 27. mesto.

Dne 5. januarja je naš smučarski klub poslal na 10-dnevni tečaj v Kranjsko goro tri člane; vsi so uspešno končali tečaj za smučarske učitelje. To so bili naši znani smučarji Ivan Ferjančič, Ivan Logar in Jože Podobnik.

Dne 12. januarja je bilo tekmovanje po stezah partizanske Jelovice, kjer je Andrej Erjavec sodeloval v reprezentanci Slovenije in pripomogel, da je ekipa zasedla častno 3. mesto.

Največji uspeh pa je Erjavec dosegel v novem načinu tekmovanja s tekom in streljanjem v Markopolju, kjer je zasedel 6. mesto. Nastopil je tudi na republiškem prvenstvu 19. januarja v klasičnih disciplinah ter dosegal 13. mesto.

Od 20. januarja do 5. februarja je smučarski klub priredil smučarski tečaj za mlade smučarje. Sodelovalo je 40 tečajnikov, vodili pa so ga naši novi smučarski učitelji. Zal ni bil najboljši organiziran in izkoriščen.

Občinsko smučarsko prvenstvo je bilo letos deljeno. Alpske discipline in skoki za mladince in člane so bili v Cerknem ob proslavi napada na partijsko šolo dne 26. januarja, teki in veleslalom za pionirje pa so bili v Idriji. Zanimivo je, da so vsa najboljša mesta zasedli tekmovalci iz Idrije in le pri cicibanih je Vojskar odnesel prvo mesto. To nam tudi pove, da naši okolici ne posvečamo zadostne pozornosti. Rezultati: slalom člani v Cerknem: 1. Ivan Ferjančič, 2. Ivan Logar, 3. Ivan Poljanšek. Mladinci: 1. Milan Jurjavčič, 2. Boris Jordan, 3. Miloš Poljanšek. Skoki v Cerknem: 1. Branko Poltrini, 2. Viktor Crnobrnja, 3. Marijan Čar. Mladinci: 1. Marijan Alič, 2. Jure Lapajne, 3. Jože Šinkovec. Teki v Idriji: star. mladinci: 1. Ivan Alič, mlajši mladinci: 1. Franc Alič, 2. Jože Rupnik. Slalom star. pionirji: 1. Boris Troha, 2. Stane Mikuz, 3. Edi Filipič, mlajši pionirji: 1. Drago Nanut, 2. Jakob Likar, 3. Boris Poljanec, cicibani: 1. Boris Likar (Vojsko), 2. Vojko Lapajne, 3. Silvo Straus. Pionirke: 1. Angelka Eržen, 2. Danijela Žigon.

S splošnim uspehom tega prvenstva ne smemo biti zadovoljni. Kdaj bomo dosegli, da bodo prišli na prvenstvo tekmovalci iz vseh naših vasi? Prav nikjer letos niso imeli tako idealnih snežnih razmer kakor na planotah v okolici Idrije. Med mladino teh planot pa je glavni rezervoar naših mladih smučarjev, ki bi napolnili velike vrzeli v »Rudarjevih« vrstah. Tu so tudi mlada dekleta, ki bi kmalu stopila na čelo med pionirskimi tekmovalkami, če so se že idrijske »sneguljčice« zaklele, da ne bodo smučale, čeprav jim sneg sili pred hišni prag. Sprašujemo se tudi, kakšno telesno vzgojo gojijo po naših podeželskih šolah, kjer imajo edino sneg, ki bi ga lahko s pridom izkoristili.

Okrajno smučarsko prvenstvo

Okrajni odbor za telesno vzgojo v Novi Gorici je letos poveril organizacijo prvenstva našemu »Rudarju«, ki je prireditev izvedel 8. in 9. februarja v našem mestu ob zelo ugodnih snežnih razmerah in v splošno zadovoljstvo. V tekih med pionirkami je nastopila samo Sonja Kodernac iz Gorice in na progi 1 km dosegla čas 20,15. Tudi med članicami je nastopila samo Fani Korče iz Postojne in na progi 8 km dosegla čas 49,20. Med mlajšimi pionirji je na progi 1 km zmagal Vinko Lapajne (Idrija) s časom 8,47 pred Sandijem Merlo (Postojna) in Jožkom Lapajnetom (Idrija). Starejši pionirji so tekli na 2 km: 1. Milan Gojčič (Postojna) 12,34, 2. Vojko Rožac (Postojna), 3. Bogdan Šošnja (Čepovan). Mlajši mladinci na 4 km: 1. Franc Alič (Idrija), 22,25, 2. Stojan Kopitar (Postojna) 3. Jože Rupnik (Idrija). Sarejši mladinci na 8 km: Pavel Tolar (Postojna) 42,55, 2. Peter Likar (Gorica), 3. Peter Vidmar (Predmeja), člani na 12 km: 1. Andrej Erjavec (Idrija) 51,40, 2. Ivan Čič (Postojna), 3. Ivan Valjevec (Postojna).

Veleslalom: člani: 1. Peter Logar 45,2, 2. Emil Kastrin (oba Irija), 3. Marijan Klavora (Bovec) in Rudi Likar (Idrija). Starejši mladinci: 1. Milan Jurjavčič 51,9, 2. Boris Jordan (oba Idrija), 3. Stefan Kutin (Livek). Mlajši mladinci: 1. Janko Slokar (Gorica) 48,4, 2. Lado Murovec (Idrija), 3. Slavko Melinc (Livek). Sarejši pionirji: 1. in 2. Marijan Perat (Livek) in Zvone Šolar (Postojna) 32,0, 3. Pavel Mašera (Livek). Mlajši pionirji: 1. Velibor Pavlovič (Postojna) 38,8, 2. Drago Nanut (Idrija), 3. Vanjo Vončina (Gorica). Ženske: 1. Nataša Korošec (Bovec) 36,2, 2. Majda Pavlin (Gorica), 3. Vera Pavlovič (Postojna).

Slalom člani: 1. Peter Logar 1,52,5, 2. Rudi Likar, 3. Dimitrij Žigon (vsi Idrija). Starejši mladinci: 1. Silvo Podobnik 2,33,3 (Postojna), 2. Alojz Kosjek (Postojna), 3. Vlado Faletič (Livek). Mlajši mladinci: 1. Janko Slokar (Gorica), 2. Filip Leskovec (Postojna), 3. Slavko Melinc (Livek). Starejši pionirji: 1. Miran Mlakar (Cerkno), 2. Miloš Poljanšek (Idrija), 3. Pavel Mašera (Livek). Mlajši pionirji: 1. Velibor Pavlovič (Postojna), 2. Zvonko Božič (Idrija), 3. Boris Likar (Idrija). Starejši mladinke: Nataša Korošec (Bovec), mlajša pionirka Ivica Pavlin (Gorica). Preseneča izredno število diskvalificiranih.

Skoki: člani: 1. Viktor Crnobrnja (Idrija), skoka 31 m in 29 m, 277 točk, 2. Marijan Čar (Idrija), 3. Joško Zorč (Bovec), mladinci: 1. Jurij Lapajne, 2. Dani Mohorič, 3. Jože Sinkovec (vsi Idrija).

Končna razvrstitev:

1. Idrija	338 točk
2. Postojna	213 točk
3. Gorica	122 točk
4. Livek	84 točk
5. Bovec	64 točk
6. Cerkno	19 točk

Članski in pionirski pokal so prejeli Idrijčani, mladinski je odšel v Postojno, pionirke pa so svojega odnesle v Gorico.

Prireditelj in organizator sta ob koncu tekmovanja ugotovila, da je letošnje prvenstvo doseglo najlepši uspeh tako po kakovosti, kakor tudi po množičnosti, saj je skupno nastopilo 126 tekmovalcev in tekmovalk.

Idrijčani pa moramo ugotoviti, da so naši tekmovalci dosegali bolj slabe rezultate, prav gotovo najslabše od vseh dosedanjih prvenstev! Na vidna mesta se vedno bolj vrivajo tekmovalci iz drugih krajev Primorske, kar je sicer razveseljivo, nam pa daje slabo spričevalo. To nam pove tudi končna lestvica, iz katere jasno razvidimo, da je naš primatec v smučanju resno ogrožen, če ne bomo že prihodnje leto izpeljali boljše organizacijske mreže.

Dne 1. marca je bilo na Ulovki pri Vrhniki veliko tekmovanje v veleslalomu, na katerem so sodelovali tudi olimpijci. Ker naš klub ni znal organizirati udeležbe, je na to tekmovanje odšlo iz Idrije na svoje stroške 7 članov in mladincev, med katerimi je mladinec Milan Jurjavčič dosegel zelo lepo 13. mesto.

Sankanje: naš sankarski klub je letos popolnoma odpovedal kljub ugodni zimi. Proga, za katero so lani žrtvovali toliko prostovoljnih ur, je letos ostala neurejena. Sankači so odhajali zato na razna tekmovanja v Bohinj, Škofjo Loko, Jesenice, Kranj itd. popolnoma nepripravljeni in zato niso dosegli prav nikakega uspeha. Domačega prvenstva sploh niso izvedli, odpovedali pa so tudi republiško sindikalno prvenstvo. Na tem mestu lahko ugotovimo, da je naš sankarski šport, ki je toliko obetal, v popolni krizi.

Namizni tenis: po uspešnem zaključku republiškega prvenstva na Jesenicah je član »Rudarja« Miloš Poljanšek prišel v republiško pionirsko reprezentanco, ki je 15. januarja v Zagrebu na državnem ekipnem prvenstvu dosegla prvo mesto. Dne 26. januarja je bilo v Ajdovščini okrajno prvenstvo članov in članic posamezno in v dvojicah. »Rudar« ni nastopil v najboljši postavi, zato je zasedel skupno drugo mesto za Škofijami. Med posamezniki je bil Edi Svetlik

4., Stojan Vončina 8. in Franko Jerman 11. med 44 nastopajočimi. Dne 1. in 2. februarja je bilo v Kočevju republiško prvenstvo pionirjev in mladincev. »Rudar« je nastopil samo s pionirji. Ekipo so sestavljali Julče Pavšič, Miloš Poljanšek, Stojan Vončina in Tonče Novak. Čeprav prognoze naših tekmovalcev sploh niso upoštevale, se je zgodilo, da so nam ti mladi tekmovalci napravili največje presenečenje s tem, da so premagali vse ekipe in si priborili prvo mesto ter postali republiški ekipni prvaki! Se stega dne so nastopili tudi v dvojicah, zaradi utrujenosti pa so si vendar priborili 3. mesto v republiki. Naslednjega dne so se začele borbe posameznikov, pri katerih je sodelovalo 64 najboljših pionirjev Slovenije. Prvo mesto je osvojil Miloš Poljanšek in postal republiški prvak, ostali pa so se razporedili: Stojan Vončina na 5. mesto, Julče Pavšič na 6. mesto in Tonče Novak na 9. mesto. Našim tekmovalcem, ki so dosegli do sedaj največji uspeh vseh republiških tekmovanj, moramo iskreno čestitati ter izraziti željo, da bi tudi vnaprej pridno vadili!

Žal je po tem največjem uspehu naših tekmovalcev prišlo do nesporazuma z gimnazijo, ki je odgovadala telovadnico, da sedaj klubski tekmovalci nimajo prostora, kjer bi vadili in odhajali na nadaljnja tekmovanja. Sedaj vadijo na prostem, čeprav leži okoli njih debela plast snega. Tako okolje pa se seveda ne more primerjati z zakurjenim prostorom.

Rokomet: je prav tako zašel v krizo, kar smo morali pričakovati glede na neresnost in nediscipliniranost tekmovalcev. Ekipo sestavljajo večinoma gimnazijci, ki pa ne morejo tvoriti nekega stalnega moštva. Trenutno so v primorski ligi na predzadnjem mestu in je vprašanje, če bodo lahko nadaljevali s tekmovanjem v pomladanskem delu.

Nogomet: objavljamo samo lestvico jesenskega dela v severnoprimerški ligi, ker smo o tekmah poročali že v prejšnji številki:

Mladinci:

1. Rudar Idrija	12 točk
2. Tolmin	10 točk
3. Vipava	6 točk
4. Postojna, 5. Primorje Ajdovščina, 6. Anhovo, 7. Tabor Sežana.	

Člani:

1. Primorje Ajdovščina	14 točk
2. Tolmin	11 točk
3. Postojna	9 točk
4. Vipava	7 točk
5. Anhovo	5 točk
6. Rudar Idrija	4 točke
7. Adria Miren	4 točke
8. Tabor Sežana	2 točki

Ker naši nogometaši redno vadijo v telovadnici in kondicijsko na terenu, smemo upati, da bodo v pomladanskem delu tekmovanja svoj položaj popravili tudi člani.

Prijateljsko športno srečanje z garnizonom JLA v Ajdovščini je bilo dne 19. januarja. Tekmovali so v šahu, streljanju, namiznem tenisu in košarki. Rezultati: streljanje »Rudar« 1059 krogov, garnizon 916 krogov, namizni tenis »Rudar«:garnizon 7:3, košarka »Rudar«:garnizon 70:65. Idrijčani so po nepotrebnem zgubili samo srečanje v šahu s 6,5:3,5.

S. P.

ŠAH

Vedno bolj jasno nam postaja, da šahovska igra v Idriji ne bo mogla doživeti prav nikakršnega napredka, če šahovski klub ne bo dobil primernih prostorov. Dosedanje odigravanje turnirjev v hotelu »Nanos«, je že večkrat pokazalo take hibe, ki jih ni mogoče premostiti. Prav v tem času pa smo lahko tudi ugotovili, da ima Idrija precej močnih šahistov, med šolsko mladino pa veliko število perspektivnih igralcev. Kronika šahovskih sodelovanj je torej skromna:

25. januarja je bilo v Novi Gorici okrajno pionirsko prvenstvo posameznikov, na katerem je Danilo Logar dosegel 6. — 7. mesto.

Istočasno je bilo tudi okrajno mladinsko prvenstvo posameznikov, na katerem je dosegel Jožko Pirc med 16 udeleženci 56% in se tako uvrstil v prvo polovico turnirske tabele.

9. februarja je bil v Sežani brzopotezni turnir za prvenstvo Primorske, na katerem je sodelovalo 28 šahistov. Naš Silvij Kovač je dosegel prvo mesto in se s tem plasiral na prvenstvo republike, medtem ko je bil Ivan Suban deveti. Prav gotovo je to največji uspeh, ki so ga do sedaj dosegli naši šahisti.

23. februarja je bil v Ljubljani brzopotezni turnir za republiško prvenstvo, na katerem so sodelovali najboljši slovenski šahisti, med njimi tudi velmojster Bruno Parma. Silvij Kovač je dosegel lepo 11. mesto s 13,5 točke.

V tem času je v teku šahovsko prvenstvo Idrije za posameznike, na katerem sodeluje 12 naših najboljših šahistov, pa se iz zgoraj navedenih razlogov zelo zavlačuje.

S. L.

STRELSTVO

Letni obračun občinske strelske organizacije

Idrijska občinska zveza je imela redni letni občni zbor dne 17. januarja, a je bil komaj zadovoljivo obiskan. Iz zelo izčrpnega poročila predsednika Paja Kauriča posnemamo, da je strelstvo v naši občini še pred šestimi leti zavzemalo drugo mesto v bivšem goriškem okraju, nato pa naglo razpadlo in skoraj povsem zamrlo, ker vse tri dotodanje družine v Idriji, Cerknem in Črnem vrhu niso niti vadile, niti tekmoval. Jeseni leta 1962 pa je bila izvedena temeljita reorganizacija v občinski zvezi, kakor tudi v posameznih družinah, kar je strelstvu prineslo novega življenja in je danes na najboljši poti. Ustanovljeni sta bili še dve novi družini in sicer v Sp. Idriji in na Vojskem in prav ti dve šta že dosegli prav lepe uspehe.

Idrijska družina ima sedaj 215 članov, redno pa tekmuje 45 strelcev; svoje sekcije ima na gimnaziji, pri postaji ljudske milice, med invalidi, lovci, v Bolnici za duševne bolezni, v Doleh in pri raznih obratih rudnika. Njeno delo je zelo živahno, boriti pa se mora za finančna sredstva, kar pa velja tudi za ostale družine.

V Črnem vrhu je bila družina pred razpustitvijo, danes pa lahko rečemo, da je ponovno zaživela, pri čemer ima velike zasluge njen predsednik Šuligoj. Tu so si znali tudi sami pridobiti nekaj denarnih sredstev.

V Cerknem so strelci zelo oživel. Imeli pa so težak problem z malokalibrskimi puškami, ki so bile nabavljene z regresom, pa so jih želeli imeti nekateri člani za lov. Tako v Cerknem,

kakor v Idriji, so rešili vprašanje s pravilnim sklepom, da te puške ne morejo služiti za lov.

Na Vojskem imajo najmlajše strelce, ki jih uspešno vodi predsednik Štante. Dosegli so že vidnejše uspehe tudi v tekmovanju, na dan JLA celo prvo mesto in prehodni pokal!

Tudi v Sp. Idriji so zelo aktivni in sodelujejo v liga tekmovanju. Zal pa imajo težkoče zaradi pomanjkanja strelišča.

V vseh družinah pa je udeležba žena zelo pičila.

V razpravi je bilo mnogo govora o streliščih, o denarnih sredstvih, kar se je končalo s pozivom občinskim forumom, da bi tudi strelstvo podpri in mu dodelili primerno mesto v naši komuni.

V novi upravni odbor so bili nato soglasno izvoljeni: predsednik Pajo Kaurič, tajnik in blagajnik Štefan Lazar, predsednik tehnične komisije Anton Velikajne, člani Albin Štante (Vojsko), Marijan Šuligoj (Črni vrh), Stane Bizjak (Sp. Idrija), Ciril Štravs (Cerkno), Marijan Brus (Idrija), Lado Tratnik (Idrija). Nadzorni odbor: Ivan Bevk, Maks Prezelj in Leopold Kogoj. Disciplinsko razsodišče: Aleksander Mesec, Franc Mlakar in Milan Babuder.

Soglasno sta bila sprejeta tudi sedemletni načrt in načrt dela za leto 1964, ki obsegata 15 očk. O izvrševanju tega načrta pa bomo poročali sproti.

S. L.

Streliška tekmovanja

V počastitev dneva JLA je bilo v Idriji 22. decembra 1963 občinsko tekmovanje ekip, na katerem je nastopilo 65 strelcev. Prijetno nas je presenetila ekipa z Vojskega, ki je dosegla prvo mesto in osvojila prehodni pokal. Na drugo mesto je prišla mehanična delavnica rudnika, na tretje pa postaja ljudske milice.

Med posamezniki je bil najboljši Viktor Majnik iz rudniške mehanične delavnice, na

drugo in tretje mesto pa sta se uvrstila Vojskarja Lado Poljanec in Janko Hvala.

Občinsko tekmovanje z zračno puško za »zlato puščico« je bilo 23. februarja; sodelovalo je 37 najboljših strelcev, ki so se zvrstili:

1. Leopold Kogoj, Idrija, 251 krogov,
2. Albin Štante, Vojsko, 251 krogov,
4. Silvo Kržišnik, Idrija, 246 krogov,
3. Viktor Majnik, Idrija, 248 krogov,
5. Vojko Jereb, Idrija, 241 krogov,
6. Vid Mauri, Cerkno, 241 krogov,
7. Edo Bogataj, Idrija, 239 krogov,
9. Sandi Gosler, Idrija, 236 krogov,
8. Aleksander Mesec, Idrija, 239 krogov,
10. Slavko Krapež, Črni vrh, 235 krogov.

V teku je liga tekmovanje s 13 ekipami po 10 tekmovalcev. Naše ekipe dosegajo kar lepe uspehe.

S. L.

Poročilo finančnih poslovanj »Idrijskih razgledov«

v letu 1963

D o h o d k i :

1. Naročniki	din 211.520
2. Reklamni oglasi	din 200.000
3. Dotacija občine Idrija	din 100.000
4. V breme muzeja	din 49.245

S k u p a j . . . . . din 560.765

I z d a t k i :

1. Tiskarna	din 497.100
2. Avtorski honorarji	din 51.800
3. Poštnina	din 11.865

S k u p a j . . . . . din 560.765